

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ו, 2016
מספר השאלון: 701,065202

סוציולוגיה

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	בפרק זה עליך לענות על שאלה אחת	—	(12×1)	—	12 נקודות
פרק שני	—	בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות	—	(22×2)	—	44 נקודות
פרק שלישי	—	בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות	—	(22×2)	—	44 נקודות
				סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) כדי להסביר מושג אין להשתמש במושג עצמו, אלא במושגים אחרים.
- (2) יש להשתמש במושגים ובמונחים מתחום הסוציולוגיה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך בעמוד הבא

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (12 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-2 (12 נקודות).

בקרב אנשי חינוך ותלמידים יש מחלוקת בנוגע לשאלה אם תלמידים צריכים לחגוג את סיום לימודיהם בנשף ראווותני ומפואר. לטענת התלמידים, זו הזדמנות מיוחדת לחגוג עם כל חבריהם לפני הגיוס לצה"ל. לעומתם, אנשי החינוך טוענים כי עקב העלות הגבוהה של הנשף אפשר להסתפק בטקס הסיום הרשמי של בית הספר.

1. נתח את המתואר בפתח באמצעות שני מושגים או שני עקרונות מתוך גישת האינטראקציה.

הסימבולית.

2. נתח את המתואר בפתח באמצעות שני מושגים או שני עקרונות מתוך הגישה הפונקציונליסטית.

פרק שני (44 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 3-6 (לכל שאלה — 22 נקודות).

בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

3. לפניך טבלה המציגה נתוני הכנסה של שכירים, לפי מספר שנות לימוד.

עיין בטבלה, וענה על סעיפים א-ב שאחריה:

הכנסה לשעת עבודה בש"ח ברוטו לשכיר, לפי מספר שנות לימוד בשנת 2011

מספר שנות לימוד	8-0	10-9	12-11	15-13	16+
מין					
גברים	27.8	32.5	39.4	55.0	77.5
נשים	24.5	32.1	32.3	42.6	59.7

(מתוך אתר הלמ"ס: http://www.cbs.gov.il/www/statistical/mw2013_h.pdf)

א. ציין מסקנה אחת העולה מן הטבלה, ובסס את תשובתך על שני נתונים מתוך הטבלה.

(10 נקודות)

ב. יש הטוענים כי בטבלה זו מוצגת בעיה חברתית.

לדעתך, האם מדובר בבעיה חברתית? נמק את תשובתך על סמך נתוני הטבלה.

(12 נקודות)

4. אחד הייצוגים של השפה הלא מילולית כיום היא אימוג'ים – "קֶשׁוֹנִים" (סמלים גרפיים המייצגים רעיונות ורגשות באמצעי התקשורת האלקטרוניים). אימוג'י מוכר הוא סמל של לב – .
- א. הסבר מהו "אוניברסל תרבותי", ומדוע סמל הלב הוא "אוניברסל תרבותי". (10 נקודות)
- ב. הסבר מהי "שפה לא מילולית", והדגם ממאמרו של א' הול "הלשון האילמת" אופן ביטוי אחד של שפה לא מילולית. (12 נקודות)
5. משנת הלימודים תשע"ה הוחלט במשרד החינוך לחייב את כל תלמידי החטיבה העליונה להתנדב שלוש שנים בפעילות למען הקהילה. אחת ממטרות התכנית היא להצמיח מנהיגות צעירה.
- א. הסבר מה הם צרכים אקספרסיביים ומה הם צרכים אינסטרומנטליים, והדגם כל אחד מהם מן הפתיח. (10 נקודות)
- ב. הצג את אחת הגישות להסבר של מנהיגות. באמצעות הגישה שהצגת הסבר כיצד התנדבות יכולה להצמיח מנהיגות. (12 נקודות)
6. הפרויקט "שלישי משפחתי" מעודד בני משפחה לאכול יחד באמצע השבוע, כדי לקדם אורח חיים בריא ולחזק את הקשר המשפחתי.
- א. הסבר מהו "סוכן חברות". לפי הפתיח לשאלה, האם משפחה היא סוכן חברות? (11 נקודות)
- ב. הצג שניים מן המאפיינים / התכונות של קבוצה הבאים לידי ביטוי בפרויקט "שלישי משפחתי", והדגם אחד מן המאפיינים שהצגת. (11 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

פרק שלישי (44 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 7-10 שאחריו.

צמיחה בשיעור הגירושים

הודו מתמודדת לאחרונה עם מגפה חדשה: גירושים. משרד המשפטים בהודו הודיע שהגדיל את מספר בתי הדין כדי להתגבר על הסחבת שבגללה 55 אלף זוגות הודים ממתנים לפסקי דין בתיקי גירושים. שיעור הגירושים בקרב הזוגות הצעירים באזורים הכפריים בהודו נשאר נמוך למדי. לעומת זאת עלה שיעור הגירושים של הזוגות הצעירים בקרב המעמד הבינוני-העירוני, שמשנה את אורחות חייו ומתרחק במהירות מסגנון החיים של הדורות הקודמים.

ד"ר שארמה, יועצת נישואים מגורגאון, עיר לוויין של דלהי, התראיינה ברשת בי-בי-סי ואמרה כי חל שינוי גדול במגמה של שיעור הגירושים. השינוי שחל בגורגאון – מכפר הודי טיפוסי לכרך של מרכזי קניות ובתי קפה – אופייני ל"בום הכלכלי" של השנים האחרונות בהודו. ואולם, לדברי ד"ר שארמה, את רבי הקומות החדשים בעיר מאכלסים זוגות רבים שאינם מאושרים. "אנשים כאן עסוקים יותר בקריירות שלהם ופחות בחייהם האישיים. הם אינם מעוניינים להשקיע ביחסים ביניהם ובתיקונם. הפתרון שלהם הוא לברוח". שיעור הגירושים בהודו הוא עדיין הנמוך בעולם – רק זוג אחד מאלף זוגות נשואים מתגרש – אבל שארמה מעריכה שבשנה האחרונה הוכפל שיעור זה.

בחברה ההודית מחפשים את הגורמים לשינוי ומנסים למצוא לו פתרונות. גולשת ששמה סאטיה, השתתפה בדיון באינטרנט, שכותרתו "העצמה נשית כגורם לשיעור הגבוה של גירושים", וכתבה כי "נשים רבות מצטרפות למעגל העבודה בעת האחרונה. לנשים אלה יש מחשבות משלהן, והן מביעות אותן. עקב כך נוצר משבר בזוגיות, במקום שבו באופן מסורתי שלט הגבר".

גולשת ששמה סרי כתבה שלדעתה חוסר הבנה בין נשים לגברים היה תמיד, אבל "פעם לא היה לאישה סיכוי לשרוד אם יצאה ממסגרת המשפחה. היום אישה שחיה בלי גבר היא דבר מובן מאליו".

"הגבר ההודי העכשווי הוא ישות מורכבת מאוד", הסביר מוהיט – עובד הייטק שמשפט הגירושים שלו מתנהל זמן רב בדלהי. "אנחנו רוצים שהנשים שלנו יהיו מתקדמות ומודרניות, אבל אנחנו עדיין רוצים שהן גם יבשלו ושנאכלן ונקבל את ההחלטות בבית". לדברי מוהיט, גם הוא חש חוסר נוחות כאשר אשתו פתחה בקריירה עצמאית. את הסיבה למשבר המשפחתי שלו הוא רואה בהתנגשות בין הודו המסורתית להודו המודרנית.

(מעובד על פי ל' פרידמן, **הארץ**, 7 בינואר 2011)

ענה על שתיים מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 22 נקודות).
בשאלות שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב (מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).
כדי להדגים תאוריה או מושג הנזכרים בקטע, לא די להעתיק משפטים מן הקטע. יש להסביר את הקשר בין הנאמר בקטע לנדרש בשאלה.

7. א. תאר שני מאפיינים של המשפחה הפוסט־מודרנית, והדגם מן הקטע אחד מן המאפיינים שתיארת. (10 נקודות)
ב. הסבר באמצעות שני מושגים או שני עקרונות מתאוריית הקונפליקט את הגורמים לגירושם בחברה ההודית. (12 נקודות)
8. א. הסבר שניים מן המושגים האלה: "נורמה", "תרבות חומרית", "סטטוס".
הדגם מן הקטע אחד מן המושגים האלה. (11 נקודות)
ב. הקטע מעלה כמה נושאים ראויים למחקר. נסח שאלת מחקר לנושא אחד כזה.
ציין מהו "המשתנה התלוי" ומהו "המשתנה הבלתי תלוי" במחקר שהצגת. (11 נקודות)
9. א. תאר שני מאפיינים של החברה הפוסט־מודרנית, והדגם מן הקטע אחד מן המאפיינים שתיארת. (11 נקודות)
ב. הסבר מהו "מעבר אקולוגי" לפי ברונפנברגר, והדגם מן הקטע מעבר אקולוגי אחד. (11 נקודות)
10. א. הצג שתי סיבות לשיעור הגבוה של גירושם בחברה המערבית הפוסט־מודרנית, והדגם מן הקטע אחת מן הסיבות שהצגת. (11 נקודות)
ב. הסבר מהי "סטייה חברתית".
האם גירושם נחשבים "סטייה חברתית" בהודו? נמק את תשובתך. (11 נקודות)

בהצלחה!